

Constant is overduidelijk aanwezig

Amsterdam gonst van Constant. Op drie verschillende plekken is hij op alle wapenen te zien: schilderijen in het Stedelijk Museum, grafiek in de Printshop en aquarellen en tekeningen in Collection d'Art. Vooral naar de schilderijen is uitgekeken.

In 1951 schreef Jan Elburg het gedicht „Uitzicht van de duif“; in de zomer 1952 maakte Constant Nieuwenhuys (1920) daar kleurhoutsneden bij. Citaat uit het gedicht:

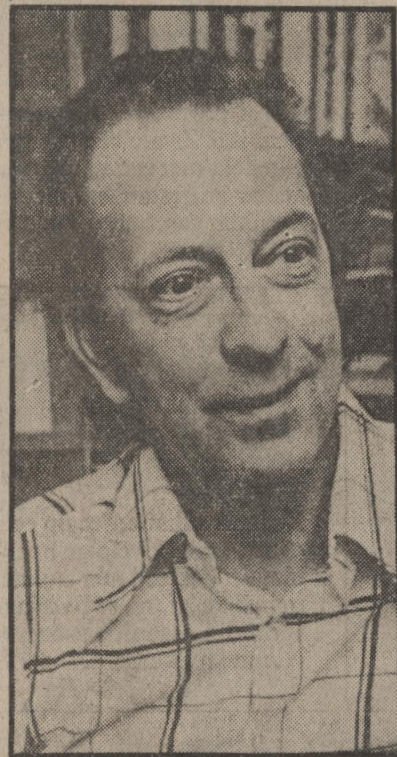
„Kameraden, wie een eerlijk besluit in een lied uit en bij zijn klasse staan gaat, zal door hofmeiers, honden en verstopte kohorten gezocht en gejaagd worden, gehaat worden als veepest. Maar het zal lang laat worden eer hij van zijn vermaningen af-laat“.

Nieuwenhuys, die zich sinds zijn betrokkenheid bij de oprichting van Cobra (1948-1951) als „Constant“ laat kennen — hij schreef het manifest voor de Experimentele Groep Holland — is sinds het uiteenvallen van Cobra als groep zijn heel persoonlijke weg gegaan. Zijn strijdbaarheid, zoals uitgedrukt in Elburgs gedicht, verliet hem niet.

De schilderijen die hij in en na Cobra maakte lieten er geen twijfel over bestaan dat hij politiek en maatschappelijk de omheiningen niet uit de weg zou gaan. Hetgeen hij duidelijk trachtte te maken in zijn New Babylonproject (15 jaar theorie en arbeid), een project waarover de meningen sterk verschillen, maar dat in elk geval een eigenzinnige poging van hem is om als beeldend kunstenaar tot een formulering te komen over de nieu-

DOEKEN VOL KRACHT IN STEDELIJK

door FRANS DUISTER

CONSTANT NIEUWENHUYIS

we mens in een andere samenleving. Het project is afgesloten en in bezit van het Haagse Gemeentemuseum.

Intussen had Constant zogoed als niet meer geschilderd. Een paar jaar geleden echter liet hij een voorproefje zien, waaruit bleek dat hij vooral als schilder bezig was terug te keren.

Wie de erezaal van het Stedelijk binnenloopt, staat oog in oog met een twintigtal grote schilderijen. De zaal lijkt volledig veranderd; de Amerikanen, die er zo lang hebben gehangen — Stella, Noland, Newman, Kelly — zijn door de kracht van deze doeken bijna uit de herinnering geduwd. Constant is overduidelijk aanwezig, met de oogst van de laatste jaren.

De schilder die eens in zijn manifest schreef: „een schilderij is niet een bouwsel van kleuren en lijnen, maar een dier, een nacht, een schreeuw, een mens of dit alles samen“, is de schilder van zichzelf geworden, de schilder van de weloverdachte en zorgvuldige keuze, zich verbonden wetend via subtiele lijnen met een Europese schilderkunstige traditie. Lijnen die zowel met de opvatting over schilderkunst (technisch) te maken hebben als met het eenzaam avontuur van het atelier, waar hij zijn verworven inhoud terug geeft in zijn uitgekristalleerde stijl. Beide elementen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Die zorgvuldigheid komt voort uit de bewuste keuze. Zo is zijn kleurgamma eigenlijk beperkt gehouden en heeft daardoor een stralende kracht, alsof hij uit de voorname aardkleuren licht weet te toveren. Hij vindt op het doek uit, werkt aldus vanuit een aanvangelijke chaos terug naar een figuratie, een vorm, waarin hij zijn werkelijkheid gezuiverd terug geeft. Een andersom-proces met een beleefbare uitslag, waarin hij zich voorstelt als een man van cultuur, verzadigd en gevormd door dichters en schilders van zijn voorkeur, die hij soms in zijn schilderijen bij elkaar zet. Zo ontmoet Christus (man voor peloton?) Venus, beiden tragisch in het schilderij „Bekering van Venus“; in „Plaisir et Tristesse de l'Amour“ komt de wellust aan bod zonder vrolijkheid. Maar de geest maakt levend.

„Bekering van Venus“: gedachten en emoties bij elkaar gezet.

„Lijn“

Dat bij elkaar op één vlak brengen van gedachten en emoties die hij uit de menselijke geschiedenis heeft „onthouden“, met de bedoeling een algemene problematiek centraal te stellen, dat is de lijn die door deze recente schilderijen

loopt en die aan deze reeks inhoudelijk een artistiek gezag geeft. Constant is wat dit aangaat niet veranderd. Het wapen waarmee hij de realiteit opensnijdt blijkt zijn oorspronkelijke schilderkunst te zijn, een ontwikkeling in zichzelf gevonden, gelouterd in de kleur, de ruimte nog scheppend van zijn Babylon, dat hij, in zekere zin morali-

serend, bevolkt met figuren die van alle tijd zijn en die wij herkennen kunnen dank zij zijn uitdieping.

Constant; Stedelijk Museum, Amsterdam: Schilderijen, tot 7 mei. Collection d'Art, Keizersgracht 516: aquarellen en tekeningen, tot 27 april. Printshop, Prinsengracht 845, Amsterdam: grafiek tot 26 april.

Pretentieuze Patti Smith in Paradiso

Overspannen gezang

De zich zangeres noemende Patti Smith heeft heel wat los gemaakt sinds ze zich enige jaren geleden op de rockmuziek stortte. Door sommigen werd ze bejubeld als openbaring, terwijl anderen haar hartgrondig

Bruce Brody, heeft Patti's periode van revalidatie gebruikt om in elk geval de muzikale basisbeginselen onder de knie te krijgen, zodat er tijdens „Rock 'n Roll Nigger“, „Till Victory“ en „Because the Night“ zeer

ADVERTENTIES

12^e

Nederlandse Kunst-
en Antiekbeurs

Veiling van
unieke bibels
in New York

Russen beschuldigen cellist Rostropovitsj

MOSKOU (UPI, Reuter, DPA) — Volgens het officiële Sovjet-persbu-

vaderlandslievende activiteiten en het bekladden van de Sovjet-Unie“ te buiten was gegaan.